

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5475/2025
30.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Поповић адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Ристо Рикић адвокат из ..., ради измене одлуке о издржавању, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 359/24 од 09.07.2024. године, у седници одржаној дана 30.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 359/24 од 09.07.2024. године у делу у коме је одбијена жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П2 84/2024 од 10.04.2024. године у побијаном одбијајућем делу и у делу одлуке о трошковима поступка, тако што се жалба тужиоца делимично усваја, **ПРЕИНАЧУЈЕ** првостепена пресуда у трећем, четвртном и петом ставу изреке и **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени да на име свог доприноса за издржавање тужиоца плаћа још 10.000,00 динара месечно почев од правноснажности пресуде па убудуће док за то постоје законски услови, до 15. у месецу за претходни месец, уплатом на текући рачун мајке тужиоца, те се и утолико мења пресуда Општинског суда у Новом Саду П 154/2001 од 20.03.2001 у делу који се односи на висину доприноса издржавања, као и да на име трошкова првостепеног и другостепеног поступка тужиоцу исплати износ од 179.250,00 динара у року од 15 дана од пријема пресуде, док се у преосталом делу ревизија тужиоца **ОДБИЈА као неоснована**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 27.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 84/2024 од 10.04.2024. године, ставом првим изреке, тужбени захтев је делимично усвојен. Ставом другим изреке, измењена је пресуда Општинског суда у Новом Саду П 154/2001 од 20.03.2001. године у делу који се односи на висину доприноса туженог за издржавање тужиоца, тако што је обавезан тужени да плаћа месечно износ од 20.000,00 динара почев од правноснажности пресуде па убудуће док постоје законски услови, и то до 15. у месецу

за претходни месец уплатом месечних износа на текући рачун мајке тужиоца ВВ. Ставом трећим изреке, одбијен је део тужбеног захтева преко досуђеног износа од 20.000,00 динара месечно до траженог износа од 40.000,00 динара, на име доприноса туженог за издржавање тужиоца. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца да се обавезе тужени да му надокнади трошкове поступка са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом петим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом шестим изреке, тужилац је ослобођен од плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 359/24 од 09.07.2024. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе тужиоца и туженог и потврђена првостепена пресуда у побијаном одбијајућем делу те усвајајућем делу преко износа од 12.000,00 динара до досуђеног износа од 20.000,00 динара, као и у делу одлуке о трошковима поступка. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, побијајући је у делу у коме је одбијена његова жалба, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући другостепену пресуду у побијаном делу у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23) у вези са чланом 202. Породичног закона, Врховни суд је утврдио да је ревизија делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Општинског суда у Новом Саду П 154/2001 од 20.03.2001 године разведен је брак родитеља тужиоца, мајке ВВ и туженог, а њихова тада малолетна деца, синови ГГ, рођен1989. године и АА, овде тужилац, рођен ...1992. године, поверени су на чување и васпитање мајци. Том пресудом тужени је обавезан да на име свог доприноса у издржавању малолетне деце плаћа укупно за оба детета износ од 3.000,00 динара месечно, или противвредност од 100 ДЕМ почев од 01.01.2001. године. Тужилац АА је у време доношења наведене пресуде имао 8 година, а у међувремену су се промениле околности утолико што тужилац више није малолетан, али има сметње у развоју услед чега му је неопходан старатељ, и његове потребе су се повећале. Тужба за измену наведене пресуде у делу одлуке о издржавању поднета је 07.12.2022. године. Према налазу и мишљењу Међуопштинске комисије за разврставање лица ометених у физичком и психичком развоју од 28.09.2000. године тужилац је разврстан је у категорију лица са синдромом менталног дефицита – лака ментална недовољна развијеност – аутистични поремећај понашања. Према извештају лекара специјалисте неуропсихијатра Дома здравља Нови Сад од 31.07.2015. године постављена му је дијагноза Ф84, перзавивни развојни поремећај са менталним и аутистичним сметњама. Решењем Основног суда у Новом Саду П2 132/2021 од 11.10.2021. године, које је постало правноснажно 01.02.2022. године, тужиоцу је одређена мера потпуног лишења пословне способности, а решењем органа старатељства од 18.07.2022. године тужилац

је стављен под старатељство и за старатеља му је постављена мајка. Тужилац живи са мајком у једнособном стану који је добио на поклон од туженог 2001. године. Корисник је боравка за аутистичну децу и омладину, чије трошкове сноси Град. У боравку борави сваки радни дан у периоду од 8,30 до 15,00 часова, и ту има обезбеђен ручак. У оквиру боравка одлази два пута месечно на дружење на Ченеј, а сваки одлазак износи 1.500,00 динара односно на месечном нивоу 3.000,00 динара, и то плаћа његова мајка. Тужилац је услед лошег здравственог стања неспособан за самосталан живот и да радом оствари зараду, а његово здравствено стање захтева повећан степен бриге и старања мајке о њему. Мајка тужиоца рођена је 1968. године, завршила је основну школу, тренутно је незапослена. Поред бриге и старања о тужиоцу, она својим радним ангажовањем на обављању повременог непријављеног рада, спремања стана другом лицу, просечно месечно остварује око 18.000,00 динара. За стан у којем живи са тужиоцем плаћа од јануара 2022. године месечно трошкове, и то за информатику око 5.300,00 динара, за струју око 4.000,00 динара, за „Орион пакет“ око 2.560,00 динара, а до тада је ове трошкове плаћао тужени. Са тужиоцем не иде на море, нити на путовања и излете, јер нема новца да то плати. Тужени је рођен 1966. године, власник је фирме - пекаре која се налази у кући у ..., с тим што је власник те куће његов син ГГ. Фирма поседује два аутомобила марке „БМБ“ и „Рено“, а у пекари поред туженог ради још петоро радника који су пријављени на минималну зараду. Тужени је 11 година у браку са ДД, у коме је рођено двоје деце, син ЂЂ, рођен ...2012. године, ученик је шестог разреда основне школе, и ЕЕ, рођен ...2013. године, који похађа пети разред основне школе. Ова деца имају редовне потребе деце свог узраста с тим што старије дете ЂЂ болује од дијабетеса тип 1, због чега прима инсулин који му се обезбеђује на терет социјалног осигурања с тим да тужени плаћа сензоре за мерење шећера. Тужени је власник једног пашњака површине 5.000 м² у ..., а са децом и супругом ДД живи у кући која је власништво његове супруге на основу уговора о регулисању међусобних имовинских односа у браку од 24.08.2021. године. Све трошкове у вези са том кућом плаћа његова супруга ДД, тужени јој повремено даје новац, а она је власник козметичког салона који се налази у кући у ... и путничког аутомобила марке „Ауди“. Тужилац је корисник увећаног додатка за туђу негу и помоћ у месечном износу од 38.800,00 динара, а који његова мајка користи за задовољење његових потреба али и за плаћање трошкова становања. Месечне потребе тужиоца које се односе на трошкове хране, хигијене, гардеробе, обуће, одласке у биоскоп и позориште и одласке на дружење на Ченеј, утврђене су у износу од 35.000,00 динара месечно, при чему у структури наведених трошкова нису исказани трошкови путовања, евентуалног летовања, зимовања, макар и повремено, будући да тужилац, због немогућности мајке да финансира ове трошкове, не иде на путовања. Минимална сума издржавања за март месец 2024. године износила је 47.407,45 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања и одредби чланова 155. став 1, 160 и 164. Породичног закона, првостепени суд је изменио претходну одлуку о издржавању и обавезао туженог да на име свог доприноса издржавању тужиоца, као пунолетног детета које је због болести неспособно за рад и нема довољно средстава за издржавање, плаћа месечно износ од 20.000,00 динара почев од дана правноснажности пресуде, а одбио захтев за још 20.000,00 динара до тражених 40.000,00 динара месечно, као неоснован.

Другостепени суд је прихватио утврђено чињенично стање и примењено материјално право од стране првостепеног суда, налазећи да је правилна и одлука о трошковима парничног поступка.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право у погледу досуђене висине издржавања.

Издржавање пунолетног детета остварује се под одређеним условима. Према члану 155. Породичног закона, право на издржавање од родитеља има пунолетно дете које је неспособно за рад, док такво стање траје, под условом да нема довољно средстава за издржавање (став 1.) и пунолетно дете које се редовно школује најкасније до навршене 26 године живота, сразмерно могућностима родитеља (став 2.). Наведени услови за издржавање пунолетног детета ограничени су правним стандардом очигледне неправде, с обзиром да је ставом четвртим наведене законске одредбе, предвиђено да пунолетно дете нема право на издржавање ако би прихватање његовог захтева за издржавање представљало очигледну неправду за родитеље (и друге крвне сроднике из става 3. тог члана).

Критеријуми за одређивање издржавања прописани су чланом 160. Породичног закона, према коме се издржавање одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања (став 1.). Потребе повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода, те других околности од значаја за одређивање издржавања (став 2.), а могућности дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавеза да издржава друга лица, те других околности од значаја за одређивање издржавања (став 3.).

Дакле, право пунолетног детета које је неспособно за рад на издржавање од родитеља, истовремено представља законску дужност родитеља да даје издржавање, уколико пунолетно дете које је неспособно за рад нема довољно средстава за издржавање, а за родитеља прихватање издржавања не представља очигледну неправду.

Повеља о правима особа са аутизмом (Хаг, 1992) прописује право особа са аутизмом да живе самосталан и целовит живот у складу са својим могућностима, и на приход довољан да обезбеди адекватну исхрану, одећу, смештај и остале животне потребе.

Тужилац болује од аутизма, лишен је пословне способности и стављен под старатељство, и због тога има и посебне потребе, пре свега потребу да се о њему стара треће лице и пружа му негу и помоћ. Стога се месечне потребе тужиоца састоје не само од основних већ и од посебних потреба, и заједно чине укупан износ месечних потреба тужиоца. Нижестепени судови код утврђења висине укупних месечних потреба тужиоца, узели су у обзир само висину његових основних потреба у виду трошкова за исхрану, хигијену, гардеробу, обућу, одласке у биоскоп и позориште и одласке на дружење на Ченеј, утврдивши да укупно износе 35.000,00 динара месечно (при чему у структуру ових трошкова нису урачунати трошкови зимовања и летовања), а нису

узели у обзир и висину његових посебних потреба. Тужилац је остварио право и прима увећани додатак за туђу негу и помоћ у износу од 38.800,00 динара месечно, управо како би задовољио посебне потребе, јер та накнада, као што и сама гласи, намењена је да задовољи тужиоцеве месечне посебне потребе да себи обезбеди помоћ и негу од стране трећег лица. Тужиоцу свакодневну помоћ и негу пружа мајка, због тога она није у могућности да се у потпуности радно ангажује, па се њој у допринос издржавању тужиоца урачунава и та посебна брига и старање о тужиоцу као пунолетном лицу са посебним потребама. Када се сабере висина утврђених основних месечних потреба тужиоца од 35.000,00 динара и висина његових посебних потреба за негом и помоћи од стране трећег лица од 38.800,00 динара, добија се висина укупних месечних потреба тужиоца од око 70.000,00 динара (и то без трошкова летовања и зимовања). Тужилац средства за задовољење посебних потреба за туђом негом и помоћи остварује додатком који по том основу прима, па преостаје да преостали новчани износ до укупног износа месечних потреба обезбеде родитељи. Узимајући у обзир чињеницу да тужени са садашњом супругом издржава и двоје малолетне деце из тог брака, али и његове могућности и стандард живљења, овај суд сматра да је тужени у могућности да доприноси издржавању тужиоца новчаним месечним износом од 30.000,00 динара, и да за њега то не би представљало очигледну неправду, нити би угрозило његову егзистенцију и егзистенцију малолетне деце коју је у обавези да издржава. Овим износом, уз допринос мајке, која издржавању тужиоца доприноси и у неновчаном и у новчаном облику, и као његов старатељ има много веће обавезе према тужиоцу од туженог као оца, а због тога и смањену могућност да се радно ангажује, задовољиле би се укупне месечне потребе тужиоца.

Због тога су оцењени као делимично основани ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права у погледу досуђене висине издржавања, те је тужиоцу досуђен износ од још 10.000,00 динара месечно, што са правноснажно досуђеним износом од по 20.000,00 динара чини износ од 30.000,00 динара месечно, почев од правноснажности пресуде, док је ревизија неоснована у односу на преостали правноснажно одбијени део захтева за још 10.000,00 динара који представља разлику од укупно досуђеног до траженог износа од 40.000,00 динара месечно.

Основани су и ревизијски наводи о погрешној примени члана 207. Породичног закона приликом одлучивања о трошковима поступка. По оцени овог суда, начело правичности садржано у наведеном члану налаже да у овом спору тужени тужиоцу (болесном пунолетном детету и издржаваном лицу, које је успело у спору са претежним делом захтева), надокнади нужне трошкове поступка, сходно опредељеном захтеву за накнаду трошкова и Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, и то: за састав тужбе 6.000,00 динара, за заступање од стране пуномоћника адвоката на шест одржаних рочишта по 18.000,00 динара, приступ на једно неодржано рочиште 11.250,00 динара и за састав две жалбе по 27.000,00 динара, што укупно чини износ 179.250,00 динара. Остали тражени трошкови првостепеног и другостепеног поступка нису били нужни за вођење парнице, а тужилац је ослобођен од плаћања судских такси сходно члану 9. став 1. Закона о судским таксама.

Због изнетог, применом члана члана 416. став 1. ЗПП одлучено као у преиначујућем делу става првог изреке, при чему је одлука у одбијајућем делу ревизије донета применом члана 414. став 1. ЗПП.

Тужиоцу је, применом члана 207. Породичног закона досуђен и трошак за састав ревизије у износу од 27.000,00 динара, због чега је одлучено као у ставу другом изреке.

Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић